

Internationella Engelska Skolans förädlingsvärde

Gabriel Heller-Sahlgren och Henrik Jordahl

2020-09-15

Det är svårt att veta hur bra svenska skolor är. Rättvisande mått på skolkvalitet saknas och efter en ny lagtolkning kommer dessutom information om betyg och elevsammansättning att hemlighållas. Utan mått på skolkvalitet blir skolvalet svårare. Skolors och kommuners kvalitetsarbete försvåras också när de inte längre kan jämföra sig med varandra.

Vi har tagit fram skolkvalitetsmått för Internationella Engelska Skolan (IES) i form av så kallade förädlingsvärden. Förädlingsvärden mäter hur mycket bättre eleverna på en skola presterar jämfört med vad som kan förväntas av deras tidigare resultat och bakgrundsegenskaper. Förädlingsvärdena bygger på nationella prov i årskurs 9 i de tre kärnämnen engelska, matematik och svenska för läsåret 2018/19.

IES har högre förädlingsvärden än landets kommunala skolor i engelska, svenska och matematik. Detta gäller även när vi jämför IES med kommunala skolor i kommuner där IES finns etablerade. Jämfört med andra friskolor har IES högre förädlingsvärden i engelska och matematik, medan skillnaden i svenska är mindre och mer osäker.

Vi finner samtidigt att sannolikheten för att ett provresultat finns registrerat är högre för elever på IES både jämfört med elever på kommunala skolor och med elever på andra friskolor, efter justering för elevers bakgrund och tidigare resultat. Om något tyder detta på att IES kvalitetsfördel är underskattad, i alla fall om lågpresterande elever oftare är frånvarande från nationella prov.

IES högre skolkvalitet står sig i flera alternativa specifikationer av den statistiska modellen. Den underliggande rapporten "The Value Added of Internationella Engelska Skolan" (IFN Policy Paper nr 89) innehåller fullständiga beskrivningar av data och metod samt utförligare jämförelser av IES och andra skolor.

Data och metod

De beräknade förädlingsvärdena bygger på data på elevnivå från SCB för alla elever som var registrerade för att skriva nationella prov läsåret 2018/19. Förädlingsvärdena bygger på provbetygspoäng från de nationella proven i engelska, matematik och svenska, enligt den officiella skalan: A 20 poäng, B 17,5 poäng, 15 poäng, D 12,5 poäng, E 10 poäng, F 0 poäng.

Vi tar hänsyn till elevernas provbetygspoäng på nationella prov i årskurs 6 i samma ämne när vi beräknar förädlingsvärden. Fokus hamnar således på eleverna framsteg och förädlingsvärden kallas därför ibland för progressionsvärden. För att ytterligare säkerställa att förädlingsvärdena fångar skolkvalitet tar våra beräkningar även hänsyn till flera bakgrundsvariabler, bland annat elevernas och föräldrarnas födelseländer (regionindelade) samt föräldrarnas inkomster och utbildningsnivå. Bakgrundsvariablerna specificeras närmare i den underliggande rapporten.

Beräkningarna av förädlingsvärden följer den metod som används i den statliga utredningen *Jämlikhet i möjligheter och utfall i den svenska skolan* (SOU 2019:40) och görs i tre steg:

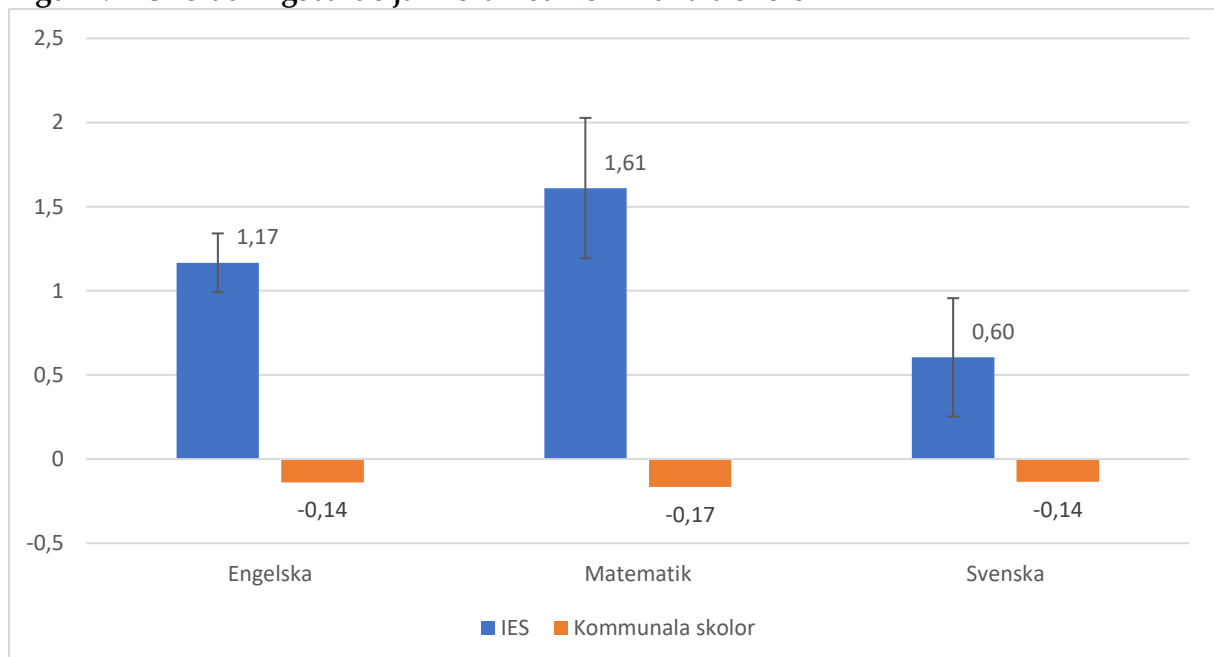
1. Med hjälp av en statistisk modell beräknar vi elevers förväntade resultat på nationella prov i årskurs 9, baserat på provresultat i samma ämne i årskurs 6 och elevens bakgrundsegenskaper.
2. För varje elev och ämne beräknar vi skillnaden mellan faktiskt och förväntat provresultat.
3. IES förädlingsvärde är medelvärdet av dessa skillnader bland alla IES-elever.

Hur står sig IES mot andra skolor?

Vi presenterar IES förädlingsvärden i svenska, matematik och engelska och jämför dem med förädlingsvärden hos kommunala skolor och andra friskolor.

Figur 1 visar att IES har högre förädlingsvärde än kommunala skolor. IES kvalitetsförändring är störst i matematik och minst i svenska, men statistiskt säkerställd i alla tre kärnämnen. IES höjer elevernas provresultat med motsvarande 1,6 betygspoäng i matematik, 1,2 betygspoäng i engelska och 0,6 betygspoäng i svenska. De kommunala skolorna har istället små negativa effekter på elevernas provresultat.

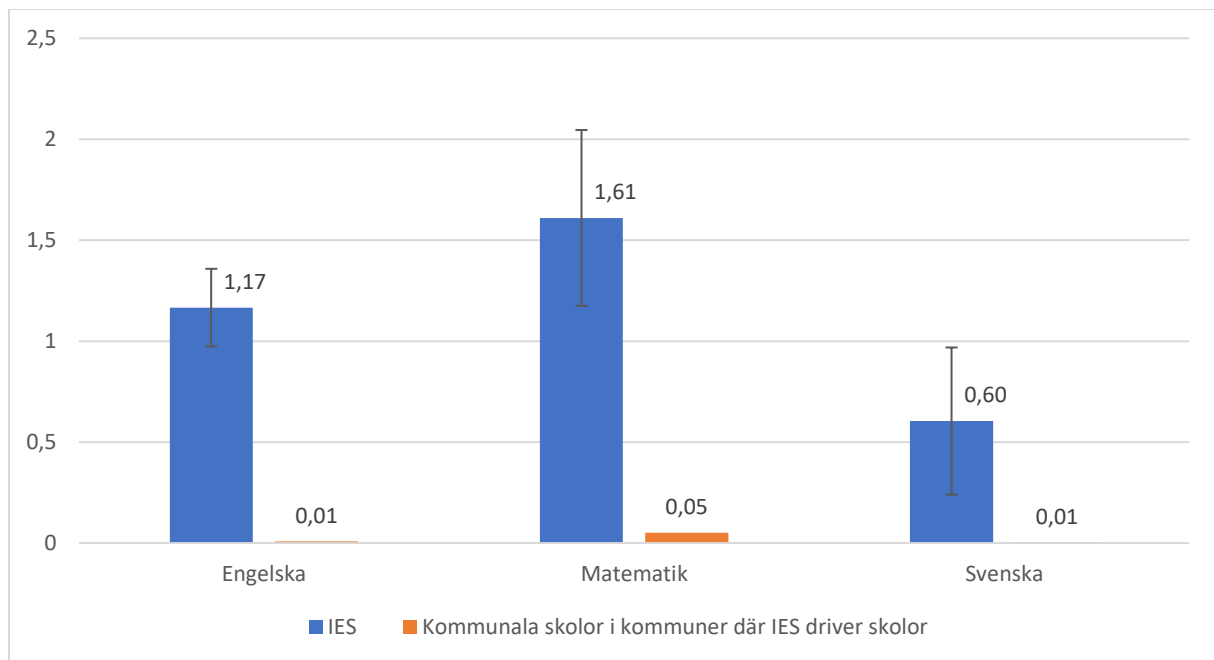
Figur 1. IES förädlingsvärde jämfört med kommunala skolor

Not: För varje ämne är IES-stapeln försedd med ett osäkerhetsintervall. Så länge inte intervallet överlappar med den andra stapeln är skillnaden statistiskt säkerställd.

Figur 2 jämför IES med kommunala skolor i kommuner där IES driver skolor. Som framgår av figuren har de kommunala skolorna i dessa kommuner något högre förädlingsvärden än det kommunala riksgenomsnittet. Trots det har IES fortfarande en kvalitetsförändring i vart och ett av de tre kärnämnen.

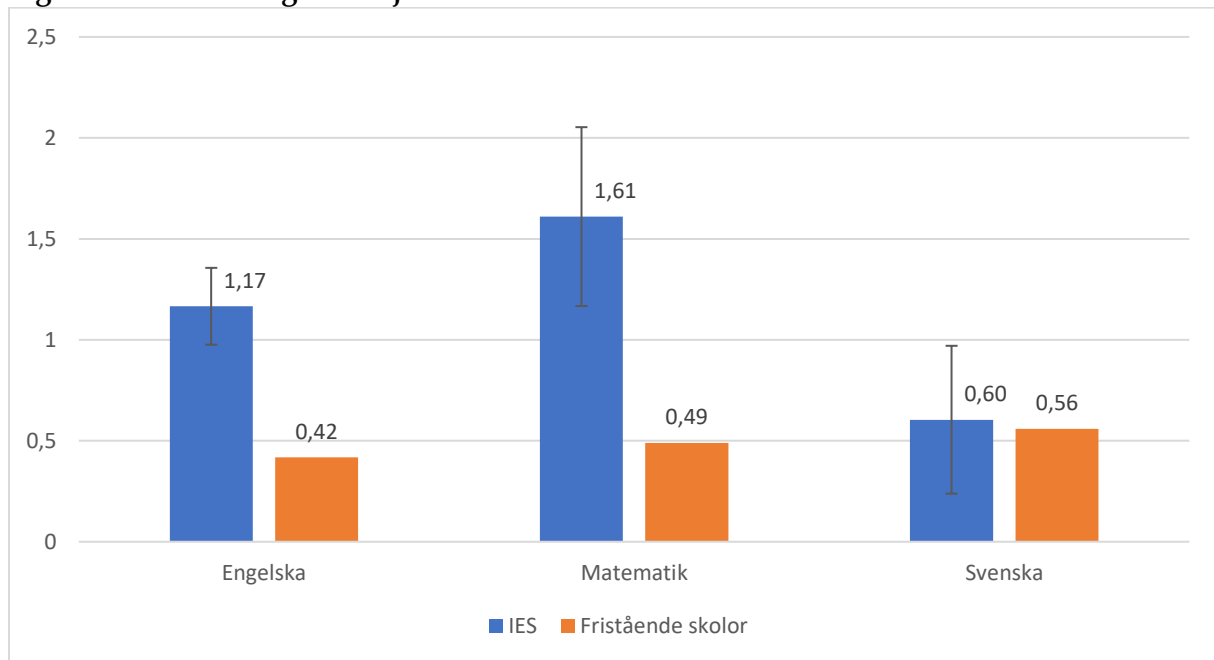
Figur 2. Förädlingsvärden för IES & kommunala skolor i kommuner där IES driver skolor

Not: För varje ämne är IES-stapeln försedd med ett osäkerhetsintervall. Så länge inte intervallet överlappar med den andra stapeln är skillnaden statistiskt säkerställd.

Slutligen jämför figur 3 IES med andra friskolor. IES har högre förädlingsvärden i matematik och engelska, medan skillnaden är mindre och inte statistiskt säkerställd i svenska. Notera att de andra friskolorna liksom IES har högre förädlingsvärden än de kommunala skolorna (jämför med figur 1). Jämfört med andra friskolor uppgår IES-effekten till 1,1 provbetygspoäng i matematik och 0,7 provbetygspoäng i engelska.

Figur 3. IES förädlingsvärde jämfört med andra friskolor

Not: För varje ämne är IES-stapeln försedd med ett osäkerhetsintervall. Så länge inte intervallet överlappar med den andra stapeln är skillnaden statistiskt säkerställd.

Alternativa modeller

Förutom de jämförelser som vi presenterar i den här rapporten har vi gjort flera jämförelser baserade på alternativa statistiska modeller. Samtliga alternativa modeller redovisas i den underliggande rapporten. I vissa av dessa används andra utfallsvariabler: en annan skala för provbetygspoäng, samt en indikator för A–C eller A i provbetyg. Andra alternativa modeller behåller den officiella provbetygsskalan men varierar istället hur de förväntade provbetygspoängen beräknas. Resultaten från de alternativa modellerna bekräftar att IES har en kvalitetsfördel jämfört med andra skolor. Likaså tyder resultaten på att IES fördel även existerar bland elever med utländsk bakgrund och är om något lite större bland elever med lågutbildade föräldrar.

Vi har också beräknat förädlingsvärden baserade på andelen elever för vilka det finns ett provresultat registrerat. Att provresultat saknas kan bero på att elever är frånvarande vid provtillfället eller på att skolan inte rapporterar in alla resultat. Vi finner att den modelljusterade sannolikheten för att ett provresultat finns registrerat är högre för elever på IES än för elever på andra skolor. Detta kan ses som ett kvalitetsmått i sig – ett tecken på att IES ser till att eleverna skriver de nationella proven och rapporterar in deras resultat. Det finns också en oro för att det framför allt är lågpresterande elever som provresultaten saknas för, vilket skulle innebära att förädlingsvärdena är för höga i skolor där provresultat saknas för många elever. Om så är fallet är det sannolikt att våra beräkningar underskattar IES fördel.

Avslutande kommentarer

Internationella Engelska Skolan håller högre kvalitet än andra skolor, när vi jämför förädlingsvärden från nationella prov i årskurs 9. IES är bättre än kommunala skolor i engelska, matematik och svenska, samt även bättre än andra friskolor i engelska och matematik. Skillnaden i svenska gentemot andra friskolor är mindre och inte statistiskt säkerställd.

En närliggande invändning mot dessa skillnader är att rättningen av nationella prov kan skilja sig åt mellan skolor. Så kan det vara, men flera skäl talar för att problemet är begränsat. För det första tenderar förädlingsvärden att minska problem med generös rättning, eftersom de fångar upp elevernas framsteg över årskurserna. IES uppmätta kvalitetsförändring kvarstår också om vi bara jämför elever som antingen bytte eller inte bytte skola mellan de nationella proven i årskurs 6 och 9. Tanken bakom dessa jämförelser är att de årskurser som finns på en skola påverkar skolans drivkrafter att rätta proven i årskurs 6 mer eller mindre generöst.

För det andra är IES förädlingsvärde högre i matematik än i engelska och svenska. Provresultat i matematik anses allmänt vara mer jämförbara än provresultat i andra ämnen eftersom utrymmet för subjektiva bedömningar av svaren är mindre.

Slutligen hoppas vi att de beräknade förädlingsvärdena illustrerar nyttan av jämförbara kvalitetsmått för svenska skolor. Den nuvarande utvecklingen där information kommer att hemlighållas är olycklig och försvårar både skolvalet och huvudmännens kvalitetsarbete.